

Motion till riksdagen 2021/22:3038

av **Mattias Bäckström Johansson (SD)**

Motion angående likabehandling av kärnbränsleföretag i EU och Ryssland

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med en analys över det säkerhetspolitiska läget utifrån statliga bolagsaffärer med Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU-baserade kärnbränslebolag får möjlighet att verka på den ryska marknaden i likhet med de ryska i Sverige och Europa och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det statligt ägda bolaget Vattenfall började under 2008 se över möjligheterna att köpa in kärnbränsle från det ryska bolaget Tvel, ett bolag som ägs av det statligt kontrollerade Rosatom. Inom koncernen förekommer flera olika verksamhetsgrenar där just civilt använd kärnkraft återfinns, men man har även en division för framtagande av kärnvapen för försvarsändamål.

Vattenfall har sedan dess varit behjälpliga kring att licensiera bränslet för sina tryckvattenreaktorer, något som ledde fram till att man slutligen skrev ett långvarigt kontrakt med Tvel om leveranser av kärnbränsle, där Ryssland nu för första gången levererar kärnbränsle till väst, vilket är en enorm framgång för Rosatom som länge försökt komma in på marknaden i väst.

Europa och Nordamerika har med oro sett Rosatoms expansiva export av kärnkraftverk som ett verktyg för Ryssland att öka sin geopolitiska makt. Deras intressen brukar likställas med Rysslands eftersom bolaget befinner sig under den ryska statens styre. Rysslands president bestämmer de strategiska målen samt utser Rosatoms direktör och styrelsemedlemmar. Potentiella partner uppvaktas av den ryska staten med inbjudan till Moskva samt besök av president Vladimir Putin, skriver Utrikespolitiska institutet.

Sipri, Stockholm International Peace Research Institute, har konstaterat att Rosatom under 2016 hade en total arbetskraft på 250 000. Flera av dessa organisationer och företag ligger i stängda städer, så kallade stängda administrativa territoriella formationer, med en sammanlagd befolkning på nästan 750 000. Rosatom är med andra ord en jätte med enormt strategiskt värde för den ryska statsledningen. Det är detta bolag som nu släpps in på västmarknaden genom svenska Vattenfalls försorg.

När Ryssland får avtal med väst för sina kärnbränsleleveranser är det märkligt att aldrig några västföretag får avtal i Ryssland. Sverige borde verka för en internationell konkurrens där alla leverantörer behandlas lika på alla marknader. Ska företag utanför EU få verka inom EU ska motsvarande företag inom EU få verka i länder från vilka dessa företag kommer. Faktum är att svenska och europeiska leverantörer är utestängda från ryska leverantörens (Tvel) hemland Ryssland. Det är totalt stängt för all typ av konkurrens. Ingen annan leverantör har någonsin levererat i Ryssland, vilket är förbehållet för endast Tvel.

I Europa finns leverantörer som franska Framatome, amerikanska Westinghouse i Västerås och spansk-amerikanska Enusa. Ingen av dessa har någonsin fått leverera till Ryssland. Det är rimligt att Sverige som vän av frihandel medverkar till att EU-baserade företag inom kärnbränslebranschen får konkurrera på lika villkor i Ryssland nu när Rosatom genom Tvel får konkurrera i Sverige genom Vattenfall.

Med anledning av detta bör riksdagen tillkännage för regeringen att man ska verka för att EU-baserade kärnbränslebolag får möjlighet att verka på den ryska marknaden i likhet med de ryska i Sverige och Europa.

Ryssland har under flera år nu ägnat sig åt att försämra det säkerhetspolitiska läget gentemot EU. Det har fått EU-parlamentet att anta en resolution gentemot Ryssland där dess energibolag Rosatom särskilt omnämns. Man har även uttalat att medlemsländer inte ska uppföra kärnkraftverk där Rosatom är inblandade.

Tjeckien är det senaste landet i raden av länder som stänger dörren för Rosatom. Detta sedan den tjeckiska regeringen i år redovisat att Ryssland var inblandat i den sprängning av militärt vapenlager 2014 då två personer omkom. Rosatom förbjuds att vara med och lämna anbud för bygget av den nya reaktorn, som är ett av Tjeckiens största infrastrukturprojekt, där den tjeckiska regeringen angett att det var beroende av säkerhetsskäl.

EU har även i sin energisäkerhetsstrategi uttalat att EU inte ska försätta sig i en situation där unionen blir beroende av rysk energi och pekar särskilt på den ryska kärnenergin. Många har pekat på det geopolitiska läget i vår del av världen som redan idag är ansträngt gentemot Ryssland och knappast kommer bli bättre när Ryssland kan vrida av kranen av kärnenergileveranser.

Detta maktmedel vill inte vi se i händerna på Rysslands president. Den svenska regeringen bör agera på ett sätt så att Sverige undviker en sådan situation. Den svenska regeringen bör därför återkomma till riksdagen med en analys över det säkerhetspolitiska läget utifrån statliga bolagsaffärer med Ryssland.

Mattias Bäckström Johansson (SD)